

Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2'nin Psikometrik Özelliklerinin Sınanması

Examination of Psychometric Properties of the Irrational Performance Belief Inventory-2

Osman Urfa¹, F. Hülya Aşçı²

Bu çalışmanın bir kısmı 4. Uluslararası Egzersiz ve Spor Psikolojisi Kongresi'nde (13-15 Nisan 2018) sözel bildiri olarak sunulmuştur.

¹Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye
²Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Osman Urfa,
Marmara Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, İstanbul, Türkiye
E-posta/E-mail: osmanurfa@marun.edu.tr

Geliş tarihi/Received: 12.08.2018

Kabul tarihi/Accepted: 13.11.2018

Atf/Citation: Urfa, O. ve Aşçı, F. H. (2018). Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2'nin psikometrik özelliklerinin sınanması. *Psikoloji Çalışmaları - Studies in Psychology*, 38(2): 219-236.
<https://doi.org/10.26650/SP2018-0004>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2'nin (APIE-2) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin sporcularda test edilmesidir. Çalışmanın örneklemini, 18 yaş ve üstünde 196 erkek, 107 kadın olmak üzere toplam 303 sporcu oluşturmaktadır. APIE-2 28 maddeden oluşan Akıldışı Performans İnançları Envanteri'nin (Irrational Performance Belief Inventory) kısa formudur. APIE-2, 5'li likert tipi bir ölçektir ve 20 maddeden oluşmaktadır. Sporcuların akıldışı performans inançlarını Talepkarlık, Felaketleştirme, Düşük Tolerans ve Değersizleştirme olmak üzere 4 faktörde değerlendirmektedir. Faktörlerden ve toplanan alınan yüksek puan, yüksek akıldışı inanç anlamına gelmektedir. Çalışmanın yapı geçerliği, doğrulayıcı faktör analizi ve yaklaşan geçerlik ile sınanmıştır. Aynı zamanda yapı geçerliği için APIE-2 ile Sporda Kaygı Ölçeği-2 ve Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği arasındaki ilişki incelenirken yaklaşan geçerlik kapsamında Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği -Kısa Form ile arasındaki ilişki incelenmiştir. APIE-2'nin güvenilirliği için iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin Türkçe formunun orijinal 4 faktörlü yapıyı desteklediği bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan korelasyon analizinde APIE-2 faktörleri ile sporda kaygı, sporda mükemmeliyetçilik ve akılcı olmayan inanç arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Ölçeğin tamamına ait iç tutarlık katsayısı .88 iken, faktörlere ait iç tutarlık katsayısı .83 (Talepkarlık faktörü) ile .86 (Düşük Tolerans ve Değersizleştirme faktörleri) aralığında bulunmuştur. Sonuç olarak APIE-2 Türkçe formunun sporcuların performanslarına yönelik akıldışı inançlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Akıldışı inanç, Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2, geçerlik, güvenilirlik, spor

ABSTRACT

The purpose of this study is to test the reliability and the validity of the Turkish version of the Irrational Performance Belief Inventory-2 (iPBI-2) for athletes. One-hundred ninety-six males and 107 females, a total of 303 athletes, voluntarily participated in this study. The iPBI-2 is the short form of the 28-item Irrational Performance Belief Inventory. The iPBI-2 is a five-point Likert scale that includes 20 items. The iPBI-2 assesses the irrational beliefs of athletes on 4 subscales: Demandingness, Awfulizing, Low Frustration Tolerance, and Depreciation. Confirmatory factor analysis and convergent validity were used to test the construct validity. The Sport Anxiety Scale-2 and the Sport Multidimensional Perfectionism Scale were administered to test the construct validity, and the Irrational Belief Scale Short Form was administered to test the convergent validity of the iPBI-2. In addition, internal reliability coefficients were computed for each subscale. Confirmatory factor analysis revealed that the Turkish scale is consistent with the original four-factor structure. The Pearson correlation analysis for testing the convergent validity revealed significant and positive relationships between the iPBI-2 subscales and sport anxiety, irrational beliefs, and sport perfectionism. The internal consistency of the total scale was .88, and of the subscales ranged between .83 (Demandingness subscale) and .86 (Low Frustration Tolerance and Depreciation subscales). We conclude that the four-factor model of the iPBI-2 is appropriate for measuring irrational beliefs about performance of Turkish athletes.

Keywords: Irrational belief, Irrational Performance Belief Inventory-2, validity, reliability, sport

EXTENDED ABSTRACT

Rational emotive behavior therapy (REBT), developed by Albert Ellis (Ellis, 1957), is a humanistic and cognitive behavioral approach (Turner, 2016). According to REBT, the reasons for emotional and behavioral problems are irrational beliefs. Irrational beliefs are illogical, extreme, and rigid (Dryden & Branch, 2008; DiGiuseppe, Doyle, Dryden, & Backx, 2014). REBT, which has been applied for many years for psychological problems of individuals, has recently become widespread in applied sports psychology (Turner, Slater, Dixon, & Miller, 2018). Research shows that irrational beliefs can be associated with performance and psychological skills (Cunningham & Turner, 2016; Deen, Turner, & Wong, 2017; Wood, Barker, & Turner, 2017). One of the most important steps of studies on irrational beliefs is to measure the irrational beliefs of athletes. In this phase, semistructured interviews and quantitative measurement tools can be used (Turner & Barker, 2014). The Irrational Performance Belief Inventory-2 was developed to measure irrational beliefs about performance of athletes. The purpose of this study is to test the reliability and validity of the Turkish version of the Irrational Performance Belief Inventory-2 (iPBI-2) for athletes .

Method

One hundred ninty six male ($M_{age} = 23.73, S_{Sage} = 6.81$) and 107 female ($M_{age} = 21.49, S_{Sage} = 3.46$), totally 303 athletes ($M_{age} = 22.94, S_{Sage} = 5.94$) voluntarily participated in this study. The iPBI-2 (Turner & Allen, 2018) is the short form of the 28-item Irrational Performance Belief Inventory which was developed by Turner et al. (2016). The iPBI-2 is a five point Likert-

type scale and includes 20 items. The iPBI-2 assess the irrational beliefs of athletes on four subscales -Demandingness, Awfulizing, Low Frustration Tolerance, Depreciation-. High scores on the scale mean high irrational performance beliefs. Item analysis was performed to determine the discriminatory properties of the scale items. In this context, mean, standard deviation and corrected item total correlation coefficient of each item were examined. Confirmatory factor analysis and convergent validity were used to test the construct validity. Pearson correlation analysis was used to test the convergent validity. The χ^2 (Chi-square for goodness of fit), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), RMR (Root Mean Square Residual), CFI (Comparative Fit Index), GFI (Goodness of Fit Index) were examined in this study as fit indexes. The criteria suggested by Byrne (2010), Kline (2011) and Hu and Bentler (1999) as model fit criteria were used. The Sports Anxiety Scale-2, The Irrational Belief Scale Short Form and the Sport Multidimensional Perfectionism Scale were administered to test the convergent validity of the iPBI-2. In addition, internal reliability coefficients (Cronbach Alpha) were computed for each subscale.

Results

The mean values of scale items ranged between 2.46 and 3.41. The corrected item total correlation coefficients ranged between .39 and .57. The confirmatory factor analysis revealed that the results of the construct validity of the Turkish scale were consistent with the original four-factor structure (Demandingness, Awfulizing, Low Frustration Tolerance, Depreciation) of the iPBI-2 ($\chi^2/df= 2.36$, GFI = .89, CFI = .92, RMR = .06, RMSEA = .07). For the scale, standardized factor loadings were between .64 and .80 for all the scale. Pearson correlation analyses revealed significant and positive relationships between Demandingness, Awfulizing, Low Frustration Tolerance and Depreciation subscales and sport anxiety, irrational belief and sport perfectionism ($r_s = .24 - .51$, $p < .01$). The internal consistency of the total scale was .88, and of the subscales ranged between .83 (Demandingness subscale) and .86 (Low Frustration Tolerance and Depreciation subscales).

Discussion

The confirmatory factor analysis revealed that the scale has acceptable fit (Byrne, 2010; Hu & Bentler, 1999; Kline, 2011). This finding is similar to the findings of the original form (Turnet et al., 2016) and of the short form (Turner & Allen, 2018) of the scale. The correlation coefficient between sport anxiety, sport perfectionism and irrational beliefs were investigated for the construct validity of scale. The Pearson correlation analysis revealed significant and positive correlations between irrational performance beliefs and anxiety, irrational belief and perfectionism which provided support for the construct validity of the

scale. The internal consistency coefficients of the scale factors and the total score indicate that the scale were highly reliable (Field, 2009). These finding are consistent with the ones of the original form of the scale (Turner & Allen, 2018). The corrected item total correlation coefficient of the scale indicates that the items of the scale are distinctive (Büyüköztürk, 2012).

To sum up, it can be concluded that the four-factor model of the iPBI-2 is appropriate for measuring irrational beliefs about performance of the Turkish athletes. It is the first measurement tool to measure the irrational beliefs of athletes about their performance. The adaptation of the scale will contribute to conducting further studies on irrational performance beliefs. Further studies sould investigate the irrational beliefs of athletes from different age and sport groups. Beside, irrational beliefs of different performance-oriented situations such as academia, business, military can be examined. In addition, the psychometric prooperties of the scale should be investigated via different methods such as Rash analysis (Andrich, 1988), Multi-trait Multi-method (MTMM; Campbell & Fiske, 1959), Item Response Theory (Hambleton & Swaminathan, 1985).

Albert Ellis tarafından 1950’li yıllarda geliştirilen Akılcı Duygusal Davranış Terapisi (ADDT; Ellis, 1957), hem klinik tanısı olan hem de psikolojik problemler yaşayan bireyler üzerinde geniş bir kullanım alanı bulmuş ve gelişerek devam etmiştir. ADDT, psikolojik iyi oluşu ele alan bilişsel davranışçı bir yaklaşımdır ve onu diğer bilişsel davranışçı yaklaşımlardan ayıran temel fark “akıldışı inanç” kavramıdır (Turner, 2016). ADDT duygusal ve davranışsal problemlerin arkasında akıldışı inançların yer aldığını belirtmektedir (Dryden ve Branch, 2008).

ADDT’ye göre olaylar ve zorluklar, bireyler üzerinde olumsuz duygu ve davranışları doğrudan oluşturmaz. Bireylerin olaylar ve zorluklar karşısında geliştirmiş olduğu akılcı ve akıldışı inançlar, duygusal ve davranışsal sonuçların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (DiGiuseppe, Doyle, Dryden ve Backx, 2014). Akıldışı inançlar katı, taleplere odaklanan ve aynı zamanda gerçekçi, tutarlı ve işlevsel olmayan inançları (Dryden, 2006); akılcı inançlar ise esnek, tercihleri vurgulayan, gerçekçi, tutarlı ve işlevsel olan inançları ifade etmektedir (Dryden ve Branch, 2008).

Ellis tarafından 1950’li yıllarda geliştirildiğinden beri bu kurama dayalı olarak genel popülasyon ve klinik tanısı olan bireyler üzerinde birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalarda akıldışı inançların kaygı, öfke, suçluluk, utanç gibi sağlıksız duygularla ve depresyon, kaygı, intihar düşüncesi gibi psikolojik problemlerle ilişkili olduğu görülmüştür (örn., Browne, Dowd ve Freeman, 2010; Ciarrochi, Said ve Deane, 2005; MacInnes, 2004; Ugwoke ve ark., 2017; Višlā, Flückiger, Holtforth ve David, 2016). Bunların yanında akıldışı inançlarda gözlenen azalmanın benlik saygısı ve problem çözme becerileri (örn., Yıkılmaz ve Hamamcı, 2011; Yılmaz ve Duy, 2013; Xu ve Liu, 2017) gibi olumlu psikolojik özelliklerde gelişme sağladığına dair bulgular mevcuttur.

Son yıllarda ADDT’nin ele alındığı ve uygulandığı alanlardan biri de spor psikolojisidir. Yapılan çalışmalar daha çok deneysel araştırmalardır ve sporcuların performansını ve psikolojik becerilerini artırmaya yöneliktir. Sporcularda akıldışı inançları azaltmaya yönelik yapılan ADDT yönelimli uygulamaların, koşulsuz kendini kabul düzeyini (Cunningham ve Turner, 2016), psikolojik sağlamlığı (Deen, Turner ve Wong, 2017), performansını (Deen ve ark., 2017; Wood, Barker ve Turner, 2017) artırdığı ve akıldışı inançları azalttığı (Cunningham ve Turner, 2016; Deen ve ark., 2017) belirtilmiştir.

Sporcuların performanslarına yönelik akıldışı inançlarını ölçmek, ADDT yönelimli çalışmalar için en önemli aşamalardan birisidir. Sporcularda ADDT yönelimli yapılan uygu-

lamalarda öncelikle bireylerde var olan akıldışı inançlar belirlenmekte ve onun doğrultusunda müdahale aşamasına geçilmektedir. Yapılan çalışmaların ilk aşamasında gerçekleşen akıldışı inançlarının belirlenmesinde, yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılabilirdiği gibi psikolojik ölçme araçları ile nicel ölçümler de yapılmaktadır (Turner ve Barker, 2014).

Alan yazında sporcuların ve diğer performans yönelimli çalışanların akıldışı inançlarını ölçmek amacıyla performans ortamına özgü olmayan, genel psikoloji alanına ait ölçme araçlarının kullanıldığı görülmektedir (örn., Cunningham ve Turner, 2016; Turner ve Barker, 2013; Turner, Slater ve Barker, 2014). Turner ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen Akıldışı Performans İnançları Envanteri (APIE) ise performans ortamına yönelik akıldışı inançları ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. APIE, performans odaklı çalışan sporcular, iş insanları, akademisyenler, performans sanatçıları, sağlık çalışanları, avukatlar ve askerleri de kapsayacak bir örneklem grubu ile geliştirilmiştir. Bu envanter performansa yönelik akıldışı inançları Talepkarlık, Felaketleştirme, Düşük Tolerans ve Değersizleştirme olmak üzere 4 faktörde incelemektedir. Yirmi sekiz maddeden oluşan bu ölçme aracı, Turner ve Allen (2018) tarafından başka bir çalışmada 550 sporcuya uygulanmış ve ölçeğin 20 maddeden oluşan, “Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2 (APIE-2) adında kısa formu oluşturulmuştur.

Akıldışı inançların ölçülmesinde, uluslararası alan yazında olduğu gibi ülkemizde de genel psikoloji alanına özgü ölçme araçları bulunmaktadır. Ergenlere yönelik (Çivitci, 2006; Türküm, Balkaya ve Karaca, 2005), meslek seçimine yönelik (Erdem ve Bilge, 2008) ve yetişkinlere yönelik (Türküm, 1999, 2003) olarak geliştirilmiş olan ölçme araçları mevcuttur. Spor ve performans ortamı için ise herhangi bir ölçme aracı bulunmamaktadır. Performansa yönelik akıldışı inançlarla ilgili olarak geliştirilmiş olan APIE-2 ölçeğinin Türkçe uyarlaması sayesinde, akıldışı inançlarla ilgili yapılan araştırmaların artacağı ve bu sayede sporcular gibi performans odaklı görev yapan çalışanların yaşamış olduğu psikolojik problemlerin anlaşılması konusunda alan yazına bilgi birikimi sağlanacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2'nin güvenilirliği ve yapı geçerliği incelenecektir. Ölçeğin yapı geçerliği, doğrulayıcı faktör analizi ve yaklaşan geçerlik ile test edilecektir. Yaklaşan geçerlik kapsamında APIE-2'den alınan puanlar ile Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği-Kısa Form (Türküm, 2003) arasındaki korelasyon katsayısı incelenecek ve ölçeğin yapı geçerliği kapsamında APIE-2 ile Sporda Kay-

gı Ölçeği-2 (Karadağ ve Aşçı, 2015; Smith, Smoll ve Schutz, 1990) ve Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği'nden (Çepikkurt, 2011; Dunn, Gotwals ve Dunn, 2005) alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanacaktır. Yapı geçerliği kapsamında akıldışı performans inançları ile sporda kaygı, sporda mükemmeliyetçilik ve akılcı olmayan inanç arasında pozitif ilişki olacağı hipotezi test edilecektir. Bahsi geçen hipotez alan yazında, akıldışı inançlar ile kaygı (Chang ve D'Zurilla, 1996; Dudău, Sfeatcu, Sfeatcu ve Dumitrache, 2015; MacInnes, 2003; Malouf, Schutte ve McClelland, 1992) ve mükemmeliyetçilik (Ellis, 2002; Flett, Hewitt, Blankstein ve Koledin, 1991) arasında ilişki olduğuna dair varolan bilgi birikimine dayanmaktadır. Ölçeğin güvenirliliği için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı hesaplanacak ve maddelerinin ayırt ediciliklerini belirlemek için ise madde analizi yapılarak her bir maddeye ait ortalama, standart sapma ve düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyon katsayıları incelenecektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmada olasılıksız örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında öncelikle ilgili spor kulübü yöneticileri ile iletişim kurularak araştırmaya izin veren kulüplerden randevu alınmış ve belirlenen gün ve saatte spor kulübüne gidilmiştir. Yapılacak çalışmanın amacı ve önemi sporculara anlatılarak, gizlilik ilkesi kapsamında, gönüllü olan katılımcılar araştırmaya katılmıştır. Bu kapsamda araştırmaya İstanbul'dan 18 yaş ve üzerinde 16 farklı branştan [Atıcılık ($N = 40$), Atletizm ($N = 14$), Basketbol ($N = 31$), Bocce ($N = 4$), Tenis ($N = 9$), Karate ($N = 10$), Futbol ($N = 56$), Güreş ($N = 37$), Judo ($N = 10$), Kickboks ($N = 12$), Kitesurf ($N = 6$), Masa tenisi ($N = 6$), Snooker ($N = 11$), Sualtı hokeyi ($N = 12$), Voleybol ($N = 33$), Yüzme ($N = 12$)], 196 erkek ($Ort_{yaş} = 23.73$, $SS_{yaş} = 6.81$), 107 kadın ($Ort_{yaş} = 21.49$, $SS_{yaş} = 3.46$) olmak üzere toplam 303 ($Ort_{yaş} = 22.94$, $SS_{yaş} = 5.94$) lisanslı sporcu katılmıştır. Katılımcılar yaklaşık olarak 6 yıldır ($Ort_{sporyılı} = 6.10$, $SS_{sporyılı} = 4.69$) lisanslı olarak spor yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamından Türkçe uyarlaması yapılan Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2 (Turner ve Allen, 2018) ile birlikte, ölçeğin yaklaşan geçerliği için Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği-Kısa Form (Türküm, 2003), Sporda Kaygı Ölçeği-2 (Karadağ ve Aşçı, 2015; Smith ve ark., 1990) ve Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Çepikkurt, 2011; Dunn ve ark., 2005) kullanılmıştır.

Akılcı Olmayan Performans İnançları Envanteri-2. Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2 (APIE-2) Turner ve Allen (2018) tarafından, Akıldışı Performans İnançları Envanteri'nin (Turner ve ark., 2016) kısaltılması ile oluşturulmuştur. Toplam 20 maddeden oluşan envanter 5'li likert tipidir. Envanter performansa yönelik akıldışı inançları, Talepkarlık, Felaketleştirme, Düşük Tolerans ve Değersizleştirme olmak üzere 4 faktörde değerlendirmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, o boyuta ait akıldışı inançların da yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Ölçeğin güvenilirliğine ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı Talepkarlık faktörü için .76, Düşük Tolerans faktörü için .85, Felaketleştirme faktörü için .79 ve Değersizleştirme faktörü için .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve uyum değerleri kabul edilebilir sınırlarda ($\chi^2/sd = 3.90$, CFI = .91, NNFI = .90, RMSEA = .07) bulunmuştur (Turner ve Allen, 2018).

Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2'nin Türkçeye uyarlaması için öncelikle ölçeği geliştiren araştırmacılardan olan M. J. Turner ile elektronik posta yoluyla iletişime geçilmiş ve uyarlama için izin alınmıştır. Çeviri sürecinde çeviri-geri çeviri yöntemi (Brislin, 1986) kullanılmış ve ölçek kaynak dili olan İngilizce'den hedef dil olan Türkçe'ye çevirilmiştir. Bu noktada ölçek 4 İngilizce eğitmeni tarafından, birbirinden bağımsız olarak Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri işlemi sonucunda, elde edilen aynı çeviriler tek bir madde olarak ve farklı çeviriler ayrı bir madde olarak eklenerek bir formda birleştirilmiş, uzman (yargıcı) görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar Türkiye'de Egzersiz ve Spor Psikolojisi alanında çalışmalar yapan 3 öğretim üyesinden oluşmaktadır. Uzmanlardan belirtilen çevirilerden en uygununu seçmeleri ya da kendi önerilerini eklemeleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen formlar ve öneriler karşılaştırılarak uygun çeviriler belirlenmiştir. Belirlenen çeviriler 2 farklı dil eğitmenine gönderilerek İngilizceye geri çevrilmiştir. Daha sonra geri çevirisi yapılan form ile ölçeğin orijinal maddeleri karşılaştırılarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçeğin Türkçe formunun son hali oluşturulmuştur.

Sporda Kaygı Ölçeği-2. Smith, Smoll, Cumming ve Grossbard (2006) tarafından geliştirilen Sporda Kaygı Ölçeği-2, Sporda Kaygı Ölçeği'nin (Smith ve ark., 1990) revize edilmesi ile oluşturulmuştur. Somatik Kaygı, Endişe ve Konsantrasyon Bozukluğu olmak üzere 3 faktör ve 15 maddeden oluşan ölçek 4'lü likert tipindedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Karadağ ve Aşçı (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerliği için yapılan açımlayıcı faktör analizinde ölçek maddelerinin toplam varyansın

%48.04'ünü açıkladığı bulunmuştur. Madde faktör yükleri ise .42 ile .75 aralığında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Somatik Kaygı faktörü için .65, Endişe faktörü için .78 ve Konsantrasyon Bozukluğu faktörü için .67'dir (Karadağ ve Aşçı, 2015). Ölçek faktörlere ait puanlar verdiği gibi toplam kaygı puanı da vermektedir. Mevcut araştırma kapsamında elde edilen iç tutarlık katsayıları Somatik Kaygı faktörü için .81, Endişe faktörü için .75, Konsantrasyon Bozukluğu faktörü için .75 ve ölçeğin tamamı için .91'dir. Mevcut araştırmada ölçeğe ait toplam kaygı puanı kullanılmıştır.

Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği –Kısa Form. Bu çalışmada Türküm (1999) tarafından geliştirilen Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği'nin kısa formu (Türküm, 2003) kullanılmıştır. Ölçek, Onaylanma İhtiyacı, Kişilerarası İlişkiler ve Ben olmak üzere 3 faktör ve 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliği için yapı geçerliği değerlendirilmiştir. Yapı geçerliği kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizinde 3 faktör altında yer alan 15 maddenin, toplam varyansın %42.9'unu açıkladığı görülmüştür. Ölçeğin yaklaşan geçerliği için Fonksiyonel Olmayan Tutum Ölçeği (Şahin ve Şahin, 1991) ile arasındaki korelasyon katsayısı incelenmiş ve pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur ($p < .05$). Ölçek maddelerine ait faktör yükleri ise .51 ile .74 aralığındadır. Ölçeğe ait iç tutarlık katsayısı .75 iken, 10 hafta ara ile test-tekrar test yöntemi ile elde edilen korelasyon katsayısı .81'dir. Ölçekten alınan yüksek puan, yüksek akıldışı inanç anlamına gelmektedir. Mevcut araştırma kapsamında ölçekten elde edilen iç tutarlık katsayıları, Onaylanma İhtiyacı faktörü için .70, Kişilerarası İlişkiler faktörü için .71, Ben faktörü için .77 ve ölçeğin tamamı için .87'dir. Mevcut araştırmada ölçeğe ait toplam puan kullanılmıştır.

Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği. Dunn, Dunn ve Syrotuik (2002) tarafından geliştirilen Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği-Futbol'un, Dunn ve arkadaşları (2005) tarafından tüm spor branşlarına uyarlanması ile oluşturulmuştur. Ölçeğin orijinal formu Kişisel Standartlar, Hatalarla Aşırı İlgilenme, Algılanan Aile Baskısı ve Algılanan Koç Baskısı olmak üzere 4 faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır (Dunn ve ark., 2005). Ölçeğin Türkçe uyarlaması Çepikkurt (2011) tarafından yapılmıştır. Türkçe uyarlama çalışmasında yapılan faktör analizinde 3 faktörlü bir yapı ortaya çıkmış ve Algılanan Koç Baskısı faktörüne ait maddeler faktör yükü düşük olduğu için ölçekten çıkarılmıştır. Bu nedenle ölçeğin Türkçe formu 3 faktör ve 19 maddeden oluşmaktadır. Elde edilen 19 maddelik ölçekte yer alan maddeler toplam varyansın %46.2'sini açıklamaktadır. Ölçeğe ait madde faktör yükleri .44 ile .80 aralığındadır. Öl-

çeğin faktörleri arasındaki korelasyon katsayısı .35 (Kişisel Standartlar – Hatalarla Aşırı İlgilenme) ile .51 (Algılanan Aile Baskısı – Hatalarla Aşırı İlgilenme) aralığında iken ölçğe ait toplam puan ile faktörler arasındaki korelasyon .71 (Kişisel Standartlar) ile .82 (Algılanan Aile Baskısı) aralığındadır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı Hatalarla Aşırı İlgilenme faktörü için .76, Algılanan Aile Baskısı faktörü için .77, Kişisel Standartlar faktörü için .76 ve ölçğin tamamı için .85'tir (Çepikkurt, 2011). Mevcut araştırma kapsamında elde edilen iç tutarlık katsayıları söz konusu faktörler için sırasıyla .79, .67 ve .85 olup, ölçğin bütünü için .74 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırmada ölçğe ait toplam puan kullanılmıştır.

İşlem ve Veri Analizi

Araştırma kapsamında öncelikle spor kulüpleri ile iletişim kurularak sporculara ulaşılmış ve kulüp yöneticileri ve sporcular araştırma hakkında bilgilendirilmiştir. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan sporcular veri toplama araçlarını yaklaşık olarak 15 dakika içerisinde doldurmuştur. Veri toplama araçlarında işaretlenmemiş madde bulunan formlar araştırmaya dâhil edilmemiş, tam olarak doldurulmuş formlar üzerinde analizler gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırma kapsamında APİE-2'nin geçerliğini test etmek amacıyla yapı geçerliği, güvenilirliği için Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ve madde analizi için ortalama, standart sapma ve düzeltilmiş madde-toplam puan korelasyon katsayısı incelenmiştir. Yapı geçerliği kapsamında doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış, APİE-2 ile ölçümlenen akıl dışı performans inançları ile sporda kaygı ve sporda mükemmeliyetçilik ve akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Akıldışı performans inançları ile akılcı olmayan inançlar arasında ilişki aynı zamanda yakınsak geçerlik olarak değerlendirilmiştir. DFA ölçğin yapı geçerliği hakkında bilgi vermek için birçok uyum değerlerinden yararlanmaktadır. Bu araştırma kapsamında Ki-kare uyum testi (Chi-square goodness of fit test), RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation), CFI (Comparative Fit Index), GFI (Goodness of Fit Index) değerleri incelenmiştir. Bu değerlere ait uyum değerleri için Byrne (2010), Hu ve Bentler (1999) ve Kline (2011) tarafından belirtilen uyum kriterleri dikkate alınmıştır. Ölçeğin, yaklaşan geçerliği kapsamında, akıldışı performans inançları ile sporda kaygı, sporda mükemmeliyetçilik ve akılcı olmayan inançlar arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Bu kapsamda verilerin analizinde SPSS Statistic 22.00 ve SPSS AMOS 23.00 programları kullanılmıştır.

BULGULAR

Madde Analizi

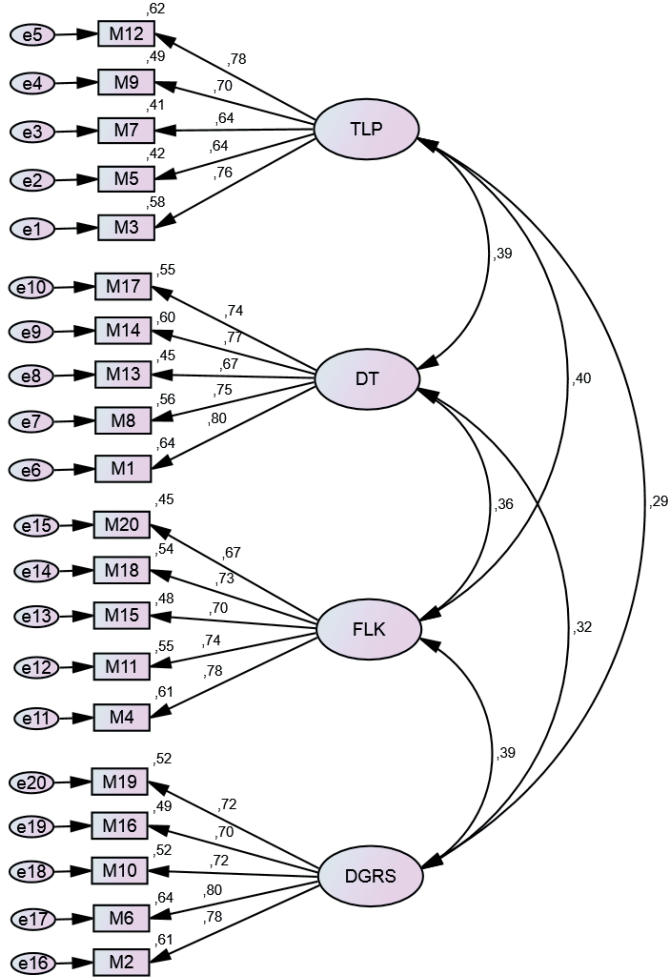
Ölçeğe ait maddelerin ayırt ediciliklerinin incelenmesi için yapılan madde analizi bulguları Tablo 1’de yer almaktadır. Madde analizi sonucunda, düzeltilmiş madde toplam puan korelasyon katsayılarının .42 ile .57 arasında yer aldığı görülmektedir.

Tablo 1. Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2’ye ilişkin tanımlayıcı istatistikler

	<i>Ort.</i>	<i>SS</i>	Düzeltilmiş Madde Toplam Puan Korelasyonu
M1. Hedeflerime ulaşamamaya katlanamam.	2.65	1.19	.49
M2. Tersliklerle karşılaşsam bu benim ne kadar aptal olduğumu gösterir.	2.55	1.23	.47
M3. Benim için önemli insanlar tarafından favori olarak görülmeliyim.	3.22	1.19	.50
M4. Başkaları bana şans vermezse bu korkunç olur.	2.79	1.11	.49
M5. Diğer insanların, değerli bir katkıda bulunduğumu düşünmelerine ihtiyacım var.	3.32	1.04	.42
M6. Benim için önemli olan şeyleri başaramazsam, kaybeden olurum.	2.66	1.16	.50
M7. Takım arkadaşlarım tarafından saygı görmeliyim.	3.41	1.17	.40
M8. Yaptığım işte daha iyi olmamaya katlanamam.	2.65	1.13	.54
M9. Benim için önemli insanlar tarafından, kesinlikle küçük düşürülmemeliyim.	3.33	1.14	.43
M10. Takımdaki pozisyonum garanti değilse bu benim değersiz olduğumu gösterecektir.	2.68	1.09	.50
M11. Takım arkadaşlarım bana saygı duymazsa bu korkunç olur.	2.93	1.14	.49
M12. Akranlarım (arkadaşlarım) tarafından görevden çıkarılmamalıyım.	3.33	1.14	.51
M13. Yeteneklerimi sürekli olarak geliştiremeseydim ve iyileştiremeseydim buna katlanamazdım.	2.57	1.06	.43
M14. Benim için önemli olan şeylerde başarısız olmaya katlanamam.	2.61	1.13	.52
M15. Akranlarım (arkadaşlarım) tarafından görevden çıkarılmak korkunç olurdu.	2.91	1.14	.51
M16. Yeteneklerim sürekli gelişmeseydi ve iyileşmeseydi, bu ne kadar başarısız olduğumu gösterirdi.	2.46	1.06	.43
M17. Benim için önemli olan şeylerde başarısız olmaya dayanamam.	2.72	1.18	.50
M18. Takımdaki pozisyonum güvende olmasaydı bu berbat olurdu.	2.80	1.11	.57
M19. Başkaları, yaptığım işte iyi olmadığımı düşünürse bu benim değersiz olduğumu gösterir.	2.56	1.13	.44
M20. Başkalarının, benim değerli bir iş yapmadığımı düşünmesi berbatır.	2.88	1.08	.43

Geçerlik Çalışması

APIE-2'nin geçerliği için yapı geçerliği kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmış ve APIE-2'den alınan puanlar ile Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği-Kısa Form (Türküm, 2003), Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Çepikkurt, 2011; Dunn ve ark., 2005) ve Sporda Kaygı Ölçeği-2'den (Karadağ ve Aşçı, 2015; Smith ve ark., 1990) alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Ölçeğin özgün formu 20 madde ve 4 faktörden oluşmaktadır. Bu yapının geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda elde edilen standardize değerler Şekil 1'de yer almaktadır.

Şekil 1. APIE-2 doğrulayıcı faktör analizi standardize değerler

Şekil 1’de yer alan DFA sonuçlarına göre APİE-2’ye ait açıklanan varyanslar .41 ile .64 aralığında, *t* değerleri .05 anlamlılık düzeyinde 8.99 ile 10.77 aralığında yer almaktadır. Madde faktör yükleri Düşük Tolerans faktörü için .67 ile .80, Değersizleştirme faktörü için .70 ile .80 aralığında, Talepkarlık faktörü için .64 ile .78 aralığında ve Felaketleştirme faktörü için .67 ile .78 aralığında yer almaktadır. APİE-2’ye ilişkin yapılan DFA sonucunda elde edilen uyum indeksleri Tablo 2’de yer almaktadır. Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2’ye ait uyum iyiliği indeksleri $\chi^2/sd = 2.365$, GFI = .89, CFI = .92 ve RMSEA = .07 olarak bulunmuştur.

Tablo 2. APİE-2’ye ilişkin uyum iyiliği indeksleri

	χ^2	<i>Sd</i>	χ^2/sd	GFI	CFI	RMSEA
APİE-2	387.795	164	2.365	.89	.92	.07
Kabul Edilebilir Uyum Değerleri*			≤ 5	≥ .85	≥ .95	≤ .08

*Byrne, 2010; Kline, 2011.

APİE-2’nin yapı geçerliği kapsamında gerçekleştirilen diğer bir analiz ise akıldışı performans inançları ile akılcı olmayan inanç, sporda mükemmeliyetçilik ve sporda kaygı arasındaki ilişkiyi inceleyen Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizidir. Korelasyon analizi sonuçları Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. APİE-2’nin yapı geçerliğine ilişkin korelasyon katsayıları ve Cronbach Alpha (α) değerleri

APİE-2	1	2	3	4	5	AOİÖ	SKÖ	SMÖ	Ort.	SS
1. Talepkarlık	(.83)	.50*	.52*	.43*	.56*	.30*	.27*	.40*	3.32	.88
2. Felaketleştirme		(.85)	.67*	.51*	.65*	.40*	.28*	.48*	2.86	.87
3. Düşük Tolerans			(.86)	.56*	.64*	.41*	.29*	.51*	2.64	.92
4. Değersizleştirme				(.86)	.60*	.37*	.24*	.46*	2.58	.91
5. Toplam Akıldışı Performans İnançları					(.88)	.40*	.28*	.51*	2.85	.62

* $p < .01$

AOİÖ: Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği – Kısa Form toplam puan; SKÖ: Sporda Kaygı Ölçeği toplam puan; SMÖ: Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği toplam puan

Akıldışı performans inançları toplam puan ve faktörlerinin, sporda kaygı ile .24 ile .29 aralığında, sporda mükemmeliyetçilik ile .40 ile .51 aralığında, akılcı olmayan inanç ile .30 ile .41 aralığında pozitif yönlü anlamlı ilişkisi vardır. Bunun yanında APİE-2 faktörleri arasında .43 (Değersizleştirme – Talepkarlık) ile .67 (Düşük Tolerans – Felaketleştirme) aralığında, APİE-2 toplam puan ile faktörler arasında ise .56 (Talepkarlık) ile .65 (Felaketleştirme) aralığında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur.

Güvenirlilik Çalışması

APIE-2'nin güvenirliliğini test etmek amacıyla hesaplanan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı Tablo 3'te yer almaktadır. Faktörler için hesaplanan iç tutarlık katsayısı (Cronbach Alpha) .83 (Talepkarlık) ile .86 (Düşük Tolerans ve Değersizleştirme) aralığında yer alırken ölçeğin tamamına ait iç tutarlık katsayısı .88'dir.

TARTIŞMA

Bu araştırmada Turner ve Allen (2018) tarafından geliştirilen Akıldışı Performans İnançları Envanteri-2 Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlilik sınama çalışması yapılmıştır. APIE-2 Türkçe formunun geçerliği, yapı geçerliği ile sınanmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda, ölçeğe ait uyum değerleri, $\chi^2/sd = 2.36$, CFI = .92, GFI = .89, RMSEA = .07 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin kabul edilebilir sınırlarda olması için ki kare/serbestlik derecesinin .05'den küçük olması, GFI değerinin .85'den büyük olması, CFI değerinin .95'ten büyük olması ve RMSEA değerinin .08'den küçük olması gerekmektedir (Byrne, 2010; Kline, 2011). Hu ve Bentler (1999) CFI değerinin kabul edilebilir sınırlarını .95'e yakın olması şeklinde belirtmektedir. Bu bilgilerden hareketle ölçeğin orijinal formunda yer alan 4 faktörlü yapısını doğruladığı ve kabul edilebilir uyum değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Ölçeğin Türkçe formuna ait elde edilen bu uyum değerlerinin ölçeğin orijinal ilk formuna (Turner ve ark., 2016; $\chi^2/sd = 4.17$, CFI = .93, NNFI = .92, RMSEA = .07) ve ikinci formuna (Turner ve Allen, 2018) ait uyum değerleri ($\chi^2/sd = 3.90$, CFI = .91, NNFI = .90, RMSEA = .07) ile birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu da araştırma kapsamında elde edilen uyum değerlerini desteklemektedir.

APIE-2'nin yapı geçerliği için yapılan diğer bir analizde, APIE-2 faktörleri ile akılcı olmayan inanç, sporda kaygı ve sporda mükemmeliyetçilik arasındaki korelasyon katsayıları incelenmiştir. Korelasyon analizi sonucunda APIE-2 faktörleri ile akılcı olmayan inanç, sporda kaygı ve sporda mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen bu bulgular araştırmanın yapı geçerliği kapsamında belirlenen hipotezi doğrulamaktadır. Aynı zamanda akıldışı performans inançları ile akılcı olmayan inançlar arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunması yaklaşan geçerlik kapsamında beklenen bir bulgudur. Bunun yanında APIE-2'nin faktörleri arasında ve ölçeğe ait toplam puan ile faktörler arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunması ölçeğin geçerliğini desteklemektedir.

Ölçeğin yapı geçerliği için yapılan korelasyon analizinde, akıldışı performans inançları ile sporda mükemmeliyetçilik arasında .40 ile .51 aralığında, akılcı olmayan inançlar ile .30 ile .41 aralığında ilişki gözlenmiştir. Bu durumda akıldışı performans inançlarının; sporda mükemmeliyetçilik ile ilişkisinin, akılcı olmayan inançlar ile olan ilişkisine kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun ölçeklerin yapısından kaynaklandığı düşünülmektedir. Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği (Türküm, 2003) bireylerin genel olarak akılcı olmayan inançlarını ölçmekte ve dolayısıyla genel maddeler içermektedir. APIE-2 ve Spora Özgü Çok Boyutlu Mükemmeliyetçilik Ölçeği (Çepikkurt, 2011; Dunn ve ark., 2005) ise spor ortamı için geliştirilmiş ölçme araçlarıdır. Akıldışı performans inançları ile sporda mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin daha yüksek çıkmasının bu durumdan kaynaklandığı düşünülmektedir.

APIE-2'nin güvenilirliği için iç tutarlık katsayısı incelenmiştir. Faktörlere ait Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısının .83 ile .86 arasında değiştiği, ölçeğin tamamına ait iç tutarlık katsayısının ise .88 olduğu görülmektedir. Field (2009) güvenilirliğin yorumlanmasında iç tutarlık katsayısının .70 ile .80 aralığında kabul edilebilir, .80 üzerinin ise yüksek düzeyde güvenilir olduğunu belirtmektedir. Bu verilerden hareketle APIE-2'nin yüksek düzeyde güvenilir olduğu görülmektedir. Bunun yanında ölçeğin orijinal ilk versiyonuna (Turner ve ark., 2016) ait iç tutarlık katsayıları .90 ile .96 arasında iken, ikinci versiyona (Turner ve Allen, 2018) ait iç tutarlık katsayılarının .76 ile .87 aralığında olduğu görülmektedir. Bu değerler, bu araştırma kapsamında elde edilen değerleri doğrulamaktadır.

Ölçek maddelerine ait madde toplam puan korelasyonunun .42 ile .57 aralığında olduğu bulunmuştur. Büyüköztürk (2012) madde toplam puan korelasyonu .30 ve daha yüksek olan maddelerin iyi derecede ayırt edici olduğunu belirtmektedir. Bu durumda ölçek maddelerinin iyi düzeyde ayırt edici olduğu görülmektedir.

Tüm bu verilerden hareketle APIE-2, sporcuların akıldışı performans inançlarını ölçmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak nitelendirilebilir. Türkiye'de sporcuların performanslarına yönelik akıldışı inançlarıyla ilgili geçerliği ve güvenilirliği yapılan ilk ölçme aracı olması itibarıyla önem arz etmektedir. Bu uyarılma çalışması sayesinde bu konuda yapılacak araştırmaların artacağı ve spor psikologlarının gerçekleştireceği uygulamaların zenginleşeceği düşünülmektedir. Bu araştırmalarda farklı yaş ve farklı branştan sporcuların performanslarına yönelik akıldışı inançları ile farklı psikolojik ya-

pılar incelenebilir. Ayrıca, gelecek araştırmalarda Rasch (Andrich, 1988), Madde Tepki Kuramı (Item Response Theory; Hambleton ve Swaminathan, 1985) ve Çoklu Özellik Çoklu Yöntem (Multi Trait Multi Method-MTMM; Campbell ve Fiske, 1959) gibi çeşitli analiz yöntemleri kullanılarak ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin elde edilen sonuçlar geliştirilebilir. Uygulamalı spor psikolojisi araştırmalarında planlanacak olan deneysel desenlerle farklı yaş gruplarına ait ADDT temelli müdahale programları ortaya koyulabilir. Bu sayede spor psikolojisi alan yazınına hem bilimsel bilgi birikimi hem de uygulamalı spor psikolojisi alanına deneysel olarak incelenmiş müdahale programları önerilebilecektir.

Kaynakça

- Andrich, D. (1988). *Rasch models for measurement. Series: Quantitative applications in the social sciences no. 68*. London, UK: Sage Publications.
- Brislin, R. W. (1986). The wording and translation of research instruments. W. J. Lonner ve J. W. Berry (Ed.), *Field methods in cross-cultural research* içinde (ss:137–164). Newbury Park, CA: Sage Publications.
- Browne, C. M., Dowd, E. T., & Freeman, A. (2010). Rational and irrational beliefs and psychopathology. D. David, S. J. Lynn ve A. Ellis (Ed.), *Rational and irrational beliefs: Research, theory, and clinical practice* içinde (ss: 149–171). New York, NY: Oxford University Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS*. New York, NY: Routledge.
- Campbell, D. T., & Fiske, D. W. (1959). Convergent and discriminant validation by the multitrait-multimethod matrix. *Psychological Bulletin*, *56*, 81–106.
- Chang, E. C., & D’Zurilla, T. J. (1996). Irrational beliefs as predictors of anxiety and depression in a college population. *Personality and Individual Differences*, *20*, 215–219.
- Ciarrochi, J., Said, T., & Deane, F. P. (2005). When simplifying life is not so bad: The link between rigidity, stressful life events, and mental health in an undergraduate population. *British Journal of Guidance & Counselling*, *33*, 185–197.
- Cunningham, R., & Turner, M. J. (2016). Using Rational Emotive Behavior Therapy (REBT) with Mixed Martial Arts (MMA) athletes to reduce irrational beliefs and increase unconditional self-acceptance. *Journal of Rational-Emotive and Cognitive-Behavior Therapy*, *34*, 289–309.
- Çepikkurt, F. (2011). *Üniversiteli hentbolcuların mükemmeliyetçilik ve kaygı düzeyleri ile başarı hedefleri ve müsabaka sonuçlarına yaptıkları yüklem biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Çivitci, A. (2006). Ergenler için Mantık Dışı İnançlar Ölçeği’nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, *3*, 69–80.
- Deen, S., Turner, M. J., & Wong, R. S. (2017). The Effects of REBT, and the use of credos, on irrational beliefs and resilience qualities in athletes. *The Sport Psychologist*, *31*, 249–263.
- DiGiuseppe, R. A., Doyle, K. A., Dryden, W., & Backx W. (2014). *A practitioner’s guide to rational-emotive behavior therapy*. New York, NY: Oxford University Press.
- Dryden, W. (2006). *First steps in REBT - A guide to practicing REBT in peer counseling*. New York, NY: The Albert Ellis Institute.

- Dryden, W., & Branch, R. (2008). *The fundamentals of rational emotive behaviour therapy: A training handbook*. West Sussex, UK: John Wiley & Sons.
- Dudău, D. P., Sfeatcu, I. R., Sfeatcu, C., & Dumitrache, M. A. (2015). Professional stress in relation to anxiety, depression and irrational beliefs among dental and psychotherapy students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 187, 158–162.
- Dunn, J. G., Dunn, J. C., & Syrotuik, D. G. (2002). Relationship between multidimensional perfectionism and goal orientations in sport. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 24, 376–395.
- Dunn, J. G., Gotwals, J. K., & Dunn, J. C. (2005). An examination of the domain specificity of perfectionism among intercollegiate student-athletes. *Personality and Individual Differences*, 38, 1439–1448.
- Ellis, A. (1957). Rational psychotherapy and individual psychology. *Journal of Individual Psychology*, 13, 38–44.
- Ellis, A. (2002). The role of irrational beliefs in perfectionism. G. L. Flett ve P. L. Hewitt (Ed.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* içinde (ss: 217–229). Washington, DC: American Psychological Association.
- Erdem, A. Y. ve Bilge, F. (2008). Lise öğrencileri için meslek seçimine ilişkin Akılcı Olmayan İnançlar Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 95–114.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. London, UK: Sage publications.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., Blankstein, K. R., & Koledin, S. (1991). Dimensions of perfectionism and irrational thinking. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 9, 185–201.
- Hambleton, R. K., & Swaminathan, H. (1985). *Item response theory: Principles and applications*. Boston, MA: Kluwer Academic.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6, 1–55.
- Karadağ, D., & Aşçı, F. H. (2015, Ekim). *The reliability and validity of the Sport Anxiety Scale-2 for adolescent athletes*. 3rd International Exercise and Sport Psychology Congress, Istanbul, Turkey.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. (3. Baskı). New York, NY: Guilford Press.
- MacInnes, D. (2003). Evaluating an assessment scale of irrational beliefs for people with mental health problems. *Nurse Researcher*, 10, 53–67.
- MacInnes, D. (2004). The theories underpinning rational emotive behaviour therapy: Where's the supportive evidence? *International Journal of Nursing Studies*, 41, 685–695.
- Malouff, J. M., Schutte, N. S., & McClelland, T. (1992). Examination of the relationship between irrational beliefs and state anxiety. *Personality and Individual Differences*, 13, 451–456.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., & Schutz, R. W. (1990). Measurement and correlates of sport-specific cognitive and somatic trait anxiety: The Sport Anxiety Scale. *Anxiety Research*, 2, 263–280.
- Smith, R. E., Smoll, F. L., Cumming, S. P., & Grossbard, J. R. (2006). Measurement of multidimensional sport performance anxiety in children and adults: The Sport Anxiety Scale-2. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 28, 479–501.
- Şahin, N. H. ve Şahin, N. (1991). Bir kültürde fonksiyonel olan tutumlar bir başka kültürde de öyle midir? Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeğinin psikometrik özellikleri. *Psikoloji Dergisi*, 7(26), 30–40.
- Turner, M. J. (2016). Rational Emotive Behavior Therapy (REBT), Irrational and rational beliefs, and the mental health of athletes. *Frontiers in Psychology*, 7, 1423, 1-16.

- Turner, M. J., & Allen, M. S. (2018). Confirmatory factor analysis of the irrational Performance Beliefs Inventory (iPBI) in a sample of amateur and semi-professional athletes. *Psychology of Sport and Exercise*, 35, 126–130.
- Turner, M. J., & Barker, J. B. (2013). Examining the efficacy of rational-emotive behavior therapy (REBT) on irrational beliefs and anxiety in elite youth cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 25, 131–147.
- Turner, M. J., & Barker, J. B. (2014). Using rational emotive behavior therapy with athletes. *The Sport Psychologist*, 28, 75–90.
- Turner, M. J., Allen, M. S., Slater, M. J., Barker, J. B., Woodcock, C., Harwood, C. G., & McFayden, K. (2016). The development and initial validation of the irrational performance beliefs inventory (iPBI). *European Journal of Psychological Assessment*, 34(3), 174–180.
- Turner, M. J., Slater, M. J., & Barker, J. B. (2014). Not the end of the world: The effects of rational-emotive behavior therapy (REBT) on irrational beliefs in elite soccer academy athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*, 26, 144–156.
- Turner, M. J., Slater, M. J., Dixon, J., & Miller, A. (2018). Test–retest reliability of the irrational performance beliefs inventory. *European Journal of Sport Science*, 18(1), 123–129.
- Türküm, A. S. (1999). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın bilişsel çarpıtmalar ve iletişim becerileri üzerindeki etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türküm, A. S. (2003). Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği'nin geliştirilmesi ve kısaltma çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 41–47.
- Türküm, A. S., Balkaya, A. ve Karaca, E. (2005). Akılcı Olmayan İnanç Ölçeği'nin lise öğrencilerine uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, 77–85.
- Ugwoke, S. C., Eseadi, C., Igbokwe, C. C., Chiaha, G. T. U., Nwaubani, O. O., Orji, C. T. ... Abugu, L. I. (2017). Effects of a rational-emotive health education intervention on stress management and irrational beliefs among technical college teachers in Southeast Nigeria. *Medicine*, 96, 1–6.
- Víslá, A., Flückiger, C., Holtforth, M. G., & David, D. (2016). Irrational beliefs and psychological distress: A meta-analysis. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 85, 8–15.
- Wood, A. G., Barker, J. B., & Turner, M. J. (2017). Developing performance using Rational Emotive Behavior Therapy (REBT): A case study with an elite archer. *The Sport Psychologist*, 31, 78–87.
- Xu, L., & Liu, H. (2017). Effects of Rational Emotive Behavior Therapy (REBT) intervention program on mental health in female college students. *Neuro Quantology*, 15, 156–161.
- Yıkılmaz, M. ve Hamamcı, Z. (2011). Akılcı duygusal eğitim programının lise öğrencilerinin akılcı olmayan inançları ve algılanan problem çözme becerileri üzerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4, 54–63.
- Yılmaz, B. Ş. ve Duy, B. (2013). Psiko-eğitim uygulamasının kız öğrencilerin benlik saygısı ve akılcı olmayan inançları üzerine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4, 68–81.